

Изкарване на акъла

разказ

Като ти каже някой „Изкарах си акъла“, това значи, че се е стреснал. Но ако се позамисли човек, вижда, че „стреснал“ е само една гумичка, а ние сме свикнали да ползваме гумичките като тревички – наведеш се, откъснеш тревичка и започваш да я гъвчеш, замислен за свои си някакви работи. И хич не ти иде на ум да погледнеш що за трева е тая, дето си я гъвквал като огряmano магаре. Излиза, че тревичката е помощник – ако я няма, я езика ще си прехапеш от много мислене, я ще започнеш да сумтиш нервно, та жена ти да те пита какви бръмбари са те налетяли пак. Така е и с гумите – пъхаш една в устата си и ако ти пасне на захапката, успокояваш се и продължаваш по пътя си. С една гума – зальгалка.

Някой си изкарва акъла, когато тресне гръмотевица, друг – като подгаде някоя изгнила дъска в нужника или като го залае куче. А има и такива, дето се стряскат, когато жената попита:

– Бе, какво стана, не получи ли заплатата вчера?

Тоест, все изненадващи неща, за които не си подготвен. Както обяснява Петко Драмсъзов:

– Глей сега, то е нещо като късо съединение – прас – и става тъмно. Главата ти е на място, мозъкът си е вътре в нея, а акълът го няма. Мрак!

Петко ги разбира тия работи, защото е жичкаджия и токът често му изкарва акъла. Някои дори мислят, че от някое време насам акълът му въобще не се е връщал, ама то хората си говорят какво ли не. Особено жена му, която има-няма, пък го чукне с напръстника по плешивата глава и промърмори:

– Кратунооооо...

Ясно е, значи, че в момента, когато ти изкарат акъла, на негово място се образува пустота. И в тая пустота може да се намести какво ли не. При някои за кратко, а при други – може и за цял живот. И не само човек страда от това явление, а всичко живо – и животни, и растения, че и Койчовото въздебело прасе, дето не можеш разбра живо ли е или се е задушило от собствената си сланина. Въобще, цялата природа е в деликатно равновесие, както казват по телевизията и хай си я бутнал, хай си е изкарала акъла.

Ей на, тая година всичко си вървеше както му е редът – зимата се проточи, после снегът взе бавничко да пълзи нагоре по Балкана, обаче все още се загръщаме в палтата си и до края на април пролетта само надничаше, без да се реши да стъпи гордо на площада и да рече:

– Ха да ви видя сега!

А после дойде месец май. Ама не дойде като хората, полекичка, а се изтърси с гръм и трясък отгоре ни.

Първо поцъркля реката – бучеше и препускаше, метнала на гърба си камъни, клони, че и цели дървета. Така стигна до горния мост, дето свързва селото с циганската махала. Мостът, като я видя, си изкара акъла, краката му се разтрепераха и една сутрин го намерихме клекнал във водата, а реката си играе на прескочи-кобила с него. И докато Муси калайджията се вайкаше, че няма как да иде до кръчмата, ето ти ново гвайсет – Голямата пашова нива си изкара акъла и за един ден се накичи с макове. Ама не беше като да има тук-там по някой мак, не – цялата червена, като напоена с кръв! А Борето Пашов като я видя, тъй се стресна, че заедно с акъла се затриxa и всичките му надежди да си купи нов трактор. Тяхкаше се Борето и опитваше да си събере акъла, а на другия бряг Муси и племенникът му Асенчо, сигнали на един довлечен от реката гънер, обсъждаха положението:

– Събориха моста, мамка им! – Ядосваше се Муси – и сега, ако му се прище на човек да удари едно в кръчмата – какво? Кажу ми де, какво?!

– А – рече Асенчо – то сигур зарад нивата на Пашата, я глей колко мак е насял! Блазя му!

– Как тъй насял бе, диване!

Муси протегна ръка да перне племенника си по врата и застина:

– Абе... ама туй да не е от Оня мак? Дето правят... какво беше бе, Асенчо?

– Бе правят, ама май не е от Оня мак – Асенчо присви очи, за да разгледа по-добре алената нива – То, ако беше от Оня мак, тука щеше да има от Ония хора, да го вардят. Че знаеш ли колко е скъп, а?

– Кои бе, ония дебелите ли? Дет раздаваха кебапчета, пък после му счупиха на Недялко носа?

– Аха, баш те. Ама не е туй Оня мак, казвам ти! Тоя мак глей какъв е гърчав – кво ще изкараш от него?

– Гърчав той, ама... – Муси плю в краката си и се изправи – Айде, айде да вървим, че до долния мост е цял километър, пък обед стана...

Толкова силен беше неочакваният удар на май, че не подмина и църквата. Ние поп нямаме, ами от Бяла борика в петък идва с мотоциклета отец Васил – да свърши, каквато има църковна работа. И нали го знаят, че е чешит, като им дойде времето, старците стискат зъби и чакат петъка, щото на никого не му се ще да си иде неопят. То хубаво, ама не беше петък, а сряда, когато моторчето на попа забръмча по пътя и след малко спря пред църквата. А там – никои! Отецът се повъртя, повъртя, пък като видя едно хлапе да блъска зумена топка в гувара, се провикна:

Иван Вакрилов

„Иван Вакрилов, роден в един ден с Тато, само че в 1953 година. Професия Зооинженер, завършил Тракийски Университет (когато не беше тракийски и даже не беше университет, а само институт). Пиша рядко и по малко – от една страна поради вродената си леност, а от друга страна защото от дете зная: „Книгата и банята разтурят чияка“. Имам два самостоятелни сборника с разкази: „Кутра – истории от найкрай света“ и „Чувалът на сътворението“. Участвам в 4–5 колективни сборника с по няколко разказа“. Така шеговито се представя писателят, който в момента живее и работи в Кеймбридж, Великобритания.

„Писателят Иван Вакрилов (...) е чуден полъх в съвременната българска литература. Човек, който застила голата почва с нежни, свежи тревички, човек който продължава българските литературните традиции, за които всички ние милеем. Господин Вакрилов е намерил своята магия, далеч от големия град, далеч от мрачните сиви улици и мрачните сиви хора... , която стана магия и за нас – читателите му“. (mburmova.wordpress.com)

– Ей, дете! Кои ген сме, знаеш ли?

Хлапето спря да ритна топката, замисли се за малко и викна в отговор:

– Сряда, сряда смеее!

– Ама къде ми е акълът и на мен! – измърмори сърдито попът, прекръсти се срещу църковната врата, метна се на моторчето и запърпори обротно към Бяла борика.

А хората се щураха насам-натам, подвикваха си разни неща и се чудеха с кой акъл са тръгнали по пътищата, ами не си сегят по къщите. Някои от мъжете се прибираха бързо-бързо у дома, тръшваха вратите и изкарваха акъла на жените си, а после, възгледани в разтрепераните си половинки, се ухилваха под мустак:

– И кво сега? Що се плашиш толкоз, а? Я ела да ти покажа нещо в стаята...

И започваха разни занимания, за които акъл не се иска, а само мерак. Като се замисли човек, изкараният акъл най-често се замества с мерак.

Отнякъде на площада се появи една кучка, огледа се, потърка задник в плочите и заситни надолу към старото училище, а подире ѝ с лай се юрнаха десетина псета, подгонени от същия този мерак, заместил умовете им.

Селото поутихна малко, само в кръчмата най-умните глави се опитваха да разберат какво става. Муси и Асенчо влязоха вътре точно, когато Жеката се пресегна под тезгяха и извади някакво шише с етикет, на който имаше нарисувана голяма мексиканска шапка, а под нея блестяха белите зъби на един очевидно щастлив мексиканец.

– Черня! – извика Жеката – айде, народе!

Мъжете си изкараха акъла, защото не се беше случвало Жеката да черпи, той дори чат-пат надписваше сметките, лакомията му с лакомия. След кратко блъскане и сумтене, във всяка чаша имаше по малко от пиетието, някой каза „Наздраве“ и последва тишина, в която всеки се чудеше дали да си признае, че в неговата чаша има някаква гадост, или

не. Повечето правилно прецениха, че не бива да се разваля настроението на Жеката, който така великодушно беше споделил съдържанието на шишето с тях. Муси, обаче, нали прост калайджия, пък и още замаян от гледката на маковата нива, не се стърпя:

– Бат Жеко бе, квой туй? Мяза на... – той млъкна, защото племенникът му го ритна по пиццала. Жеката се усмихна снизходително:

– Това е Текила бе, от Мексико. Там си я пият, дето седнат и дето станат. С лимон е по-хубава, ама и така е супер!

– Аха...

Муси търсеше точните гуми:

– Е, с лимон може, що не. Ама ракия с лимон ли бе, бат Жеко...?

Всички следяха внимателно разговора, а някои дори кимаха с глава, сякаш им беше ясно цялото Мексико с неговите смрадливи ракии. Като видях, че е център на внимание, Жеката продължи:

– Правят я от кактуси. Пък лимони там си има без друго, нали е топло.

– Кое бе? – Муси се смръщи – Онуй с бодлите ли? Хехеее, ми как го изстискват, нали бодге?!

След кратка пауза някой се обади неуверено:

– Е, сигур първо ги стрижат, тия кактуси...

Тук вече всички се засмяха недоверчиво, а Иван Кинин се провикна:

– То да не е овца, че да го стрижеш, па да го и доиш! Я стига!

С това обсъждането на мексиканските агети спря и хората се заеха да си наместват акъла с най-обикновена, нестригана гроздова.

Денят преваляше, усещяхме как постепенно нещата се оправят. Май отпусна хватката си и, радостни, че отново сме с акъла си, се заемахме с нещата, които обикновено правехме привечер. Някои жени бяха доволни, други не, но мрънкането затихваше и скоро единственото, което се чуваше беше кавгата на псетата, наобиколили оная привлекателна кучка. За тях месец май щеше да продължи и през нощта.♦